

BAKALÁŘSKÉ A MAGISTERSKÉ PRÁCE Z NABÍDKY ETNOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR

(pro všechna témata kontaktní osoba: **doc. PhDr. D. Drápala, Ph.D.**)

KRAJINSKÉ VÝSTAVY PRVNÍ POLOVINY DEVADESÁTÝCH LET 19. STOLETÍ JAKO PŘEDMĚT ETNOLOGICKÉHO BĚDÁNÍ

Druhá polovina 19. století je co do rozvoje české a moravské národopisné vědy nejen ve znamení poznávání jednotlivých projevů lidové kultury a života českého lidu v Čechách, na Moravě i ve Slezsku, jakož i v zahraničních místech a oblastech, ale také předmětem jejich cílevědomého studia. Výsledky tohoto národopisného bádání byly pak šířeny různými výstupy – přednáškami, zprávami a články v periodickém tisku a ve sbornících, samostatnými knižními publikacemi atd.

Zhruba od osmdesátých let se i u nás prosazovala myšlenka prezentace projevů lidové kultury prostřednictvím expozic, výstav. Tento trend zintenzivnil od samého počátku devadesátých let, když se daly do pohybu přípravy směřující k uspořádání Národopisné výstavy československé v Praze, kdy se začalo organizovat celé hnutí směřující k uskutečnění tohoto ambiciózního projektu. Důležitý praktický požadavek, bez něhož nebylo možno přistoupit k realizaci tak mohutného podniku, představovalo rozhodnutí uspořádat zejména v národopisně živých místech přípravné výstavy, pro něž se vžilo označení "krajinské" (někdy se užíval deminutivní tvar krajinské výstavy). Ty pak byly pořádány nejen v Čechách, ale také na Moravě. Vykazovaly rozmanitý ráz i úroveň. Měly také různou dobu trvání, někde trvaly pár dní, třeba jen sobotu a neděli, ale jinde i několik týdnů, lišily se svým pojetím a obsahem, shlédlo je různé množství návštěvníků atd. Každý z těchto pozoruhodných, nepochybně odvážných a veskrze průkopnických projektů vykazuje svébytné a svérázné rysy. Výstavy však rozhodně měly zásadní význam pro danou lokalitu či region, nikoli pouze po dobu svého konání, ale byly vskutku nadčasovou událostí, jak je zřejmé z mnoha důkazů.

Obecně lze konstatovat, že i na Moravě se tyto krajinské národopisné výstavy staly podnětem ke zkoumání lokální národopisné situace ve větším měřítku, než tomu bylo doposud, byly závažným podnětem ke sběru lidových písní, tanců, krojů, výšivek, projevů lidové slovesnosti, obyčejů, dokladů starých památek všeho druhu a skutečně té nejširší škály (kupříkladu různých zpěvníků písní a skladeb, různých jiných písemností, kronik, listin, privilegií, dávných biblí, ale třeba také starých mincí, hudebních nástrojů, apod.)

Některé z těchto krajinských výstav už byly patřičně či alespoň částečně zhodnoceny odborníky (Kroměříž, Troubsko), zejména jim však věnovali pozornost předchozí studenti zmíněné katedry (P. Minářová: Vyškov, E. Tomášová: Dačice a Telč, L. Libicharová: Šlapanice ad.). Některé další výstupy jsou v současnosti rozpracovány či opětovně přepracovávány (Boskovice, Šlapanice). Velká většina z těchto výstav – včetně těch největších a nejvýznamnějších – však nebyla důkladně zkoumána, a tudíž dosud postrádá patřičný výstup, který by každou z těchto akcí náležitě popsal i závazně zhodnotil jeho význam.

V současnosti jsou však takto zaměřené práce usnadňovány již publikovanými základními přehledy národopisných aktivit spjatých s krajinskými výstavami (Večerková, Altman) stejně jako již publikovanou bibliografií (Altman: Podíl národopisu na rozvoji českého národního hnutí /do roku 1918/). Stejně tak by bylo záhodno prozkoumat prezentaci realizovaných expozic z jednotlivých lokalit na finální Národopisné výstavě československé v Praze roku 1895, a náležitě ji zhodnotit. Nemenší pozornost si zaslouží následné osudy vybraných exponátů po skončení NVČ.

Seznam lokalit na Moravě, kde byly v první polovině 90. let 19. století konány dosud ne zcela probádané krajinské výstavy:

Blatnice
Dřevohostice

Prostějov
Přerov

Frenštát pod Radhoštěm
Hnojice
Hodonín
Holešov
Hranice
Chropyně
Kojetín
Litovel
Litovel
Ořechov
Moravské Budějovice
Náklo
Žďár nad Sázavou

Senice
Skaštice
Slavkov
Tišnov
Tovačov
Třebíč
Uherský Brod
Valašské Meziříčí
Velká nad Veličkou
Velké Meziříčí
Vsetín
Zvole u Zábřehu

TZV. GUERILLA GARDENING A GUERILLA FORESTING V SOUČASNÉ ČR

Práce zaměřená (a případnou lokální/regionální specifikací) na nelegální, resp. aktivistické formy zahrádkaření a lesnictví v městském a venkovském prostoru.

SOUČASNÉ FORMY PREZENTACE A REVITALIZACE „LESNÍCH ŘEMESEL“

Práce zaměřena na popis a analýzu dnešních forem předvádění, revitalizace a prezentace tzv. lesních řemesel (zejm. uhlířství) v ČR v rámci turismu, vědeckého výzkumu, popularizačních akcí apod. Východiskem bude analýza médií, propagačních materiálů apod. a terénní výzkum v institucích, které se prezentací tohoto typu kulturního dědictví zabývají. Možno rozšířit i na další evropské země.

ETNOGRAFIE POD KŘÍDLY STB

Práce zaměřená na vliv Státní bezpečnosti v období před rokem 1989 na život a dílo konkrétních badatelů, pracovišť, rozvoj určitých badatelských specializací atd. Předpokládá se především náročný pramenný výzkum (doporučeno jako magisterská práce) v Archivu bezpečnostních složek.

KUTILSTVÍ JAKO POKRAČOVÁNÍ DOMÁCÍ LIDOVÉ VÝROBY?

Práce zaměřená na fenomén tzv. kutilství v 60. letech 20. století až současnosti. Cílem by mělo být (na základě terénního výzkumu zaměřeného na informátory, kteří samo sebe označují, či jsou tak označováni okolím, za „kutily“) sledovat motivace k neprofesionální výrobě užitkových i dekorativních předmětů, spektrum výrobků, užívaného materiálu a technik.

MORÁLNÍ PANIKA A SEKURITIZACE V OCHRANĚ PŘÍRODY – KAUZA NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Požár v NP České Švýcarsko v létě 2022 vzbudil extrémní mediální zájem a vyburcoval morální paniku až hysterii směrem k potřebě „požárního zabezpečení“ národních parků. Nevíme ale vůbec nic o tom, co si o příčinách, průběhu a důsledcích požáru myslí místní obyvatelé, zaměstnanci NP nebo turisté, kteří oblast navštěvují. Zjistit by to měl terénní výzkum (rozhovory, dotazníky, mediální analýza), na který je práce zaměřena.